

Вінницький національний медичний університет ім. М.І.Пирогова

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор ЗВО з науково-педагогічної
та навчальної роботи

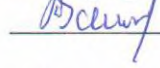

Інна АНДРУШКО

«29» серпня 2025 року

«ПОГОДЖЕНО»

Завідувач кафедри медицини
катастроф та військової медицини

доц. ЗВО Микола МАТВІЙЧУК

«29» серпня 2025 року

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Допомога травмованим на догоспітальному етапі»

Спеціальність	222 Медицина
Освітній рівень	Магістр
Освітня програма	ОПП «Медицина», 2022
Навчальний рік	2025-2026
Кафедра	Медицини катастроф та військової медицини
Контактна інформація	<i>emergency@vntu.edu.ua</i> вул.Пирогова, 56 (морфологічний корпус), (0432)661293
Укладач силабусу	доц. ЗВО Микола МАТВІЙЧУК, доц. ЗВО Анатолій ШЕВЧУК

1. Статус та структура дисципліни

Статус дисципліни	Обов'язкова
Код дисципліни в ОПП та місце дисципліни в ОПП	ВК 5.10 , складова циклу дисциплін професійної підготовки
Курс/семестр	5 курс (X семестр)
Обсяг дисципліни (загальна кількість годин/ кількість кредитів ЄКТС)	60 годин /2,0 кредити ЄКТС
Кількість змістових модулів	2 модулі
Структура дисципліни	Лекції - 14 год. Практичні заняття – 16 год. Самостійна робота - 30
Мова викладання	українська
Форма навчання	Очна (дистанційна згідно наказу)

2. Опис дисципліни

Коротка анотація курсу, актуальність. Предметним напрямком програми є невідкладні дії та організаційні заходи, спрямовані на врятування та збереження життя людини у невідкладному стані та мінімізацію наслідків впливу такого стану на її здоров'я. Програма орієнтована на отримання знань і формування практичних навичок та вмінь оцінки стану постраждалих; вміння надавати медичну допомогу травмованим на до госпітального етапі.

Передреквізити. Для успішного засвоєння дисципліни студенту необхідні знання, отримані в процесі вивчення наступних дисциплін загальної підготовки: базові знання з біології, анатомії і фізіології людини, фармакології, гігієни, патологічної анатомії, патологічної фізіології, медицини надзвичайних ситуацій, терапії, хірургії, та інших клінічних дисциплін й інтегрується з цими дисциплінами.

Мета курсу та його значення для професійної діяльності.

Метою дисципліни є формування у майбутніх фахівців знань умінь і компетенцій діагностування невідкладних станів, визначення тактики надання домедичної допомоги травмованим за будь-яких обставин, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення в умовах обмеженого часу згідно з визначеною тактикою, використовуючи стандартні схеми, надавати екстрену медичну допомогу травмованим на до госпітального етапі.

Постреквізити. В процесі вивчення дисципліни набуваються знання, необхідні для успішного засвоєння дисциплін професійної підготовки, а саме: внутрішні хвороби, хірургія, педіатрія, травматологія та ортопедія, анестезіологія, реаніматологія, військова хірургія, терапія та інших клінічних дисциплін, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та застосування отриманих знань, умінь та навичок в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

3. Результати навчання для дисципліни:

Після успішного вивчення дисципліни здобувач зможе:

Організовувати надання медичної допомоги травмованим на догоспітальному і ранньому госпітальному етапах, зокрема при масових ураженнях. Оцінювати обстановку і виявляти небезпеки, проводити первинне і вторинне обстеження, на основі одержаних даних визначати провідний синдром та застосувати адекватний протокол з медицини невідкладних станів у тому числі при надзвичайних ситуаціях воєнного часу.

Виділяти провідний клінічний симптом або синдром шляхом прийняття обґрунтованого рішення. Встановлювати найбільш вірогідний або синдромний діагноз захворювання. Призначати лабораторне та/або інструментальне обстеження хворого шляхом прийняття обґрунтованого рішення, за допомогою співставлення зі стандартами. Здійснювати диференціальну діагностику захворювань шляхом прийняття обґрунтованого рішення, за

певним алгоритмом, використовуючи найбільш вірогідний або синдромний діагноз, дані лабораторного та інструментального обстеження хворого.

Встановити діагноз невідкладного стану шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини, за будь-яких обставин (закладі охорони здоров'я та за його межами), у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу, використовуючи стандартні методики фізикального обстеження та можливого анамнезу, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

Надавати невідкладну медичну допомогу шляхом прийняття обґрунтованого рішення на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу за допомогою клінічного протоколу з екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі. Виконувати медичні маніпуляції на підставі діагнозу невідкладного стану та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення та використовуючи стандартні методики.

Організовувати проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення та військовослужбовців, в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. у польових умовах, під час розгорнутих етапів медичної евакуації, з урахуванням існуючої системи лікувально-евакуаційного забезпечення.

Планувати та проводити профілактичні й протиепідемічні заходи для запобігання розповсюдження інфекційних хвороб в умовах надзвичайних ситуацій мирного часу та воєнного часу на підставі результатів епідеміологічного обстеження осередків інфекційних хвороб, епідеміологічного аналізу, використовуючи існуючі профілактичні та протиепідемічні методи. Виявляти в умовах закладу охорони здоров'я, використовуючи статистичні й лабораторні методи групи ризику, території ризику, час ризику, фактори ризику та здійснювати епідеміологічний аналіз інфекційної захворюваності населення.

4. Зміст та логістика дисципліни

Модуль Допомога травмованим на догоспітальному етапі	на 10 семестр 60 год/2,0кредити	Лекції - Тема 1-3,7-10. Практичні заняття №№ 2-10
---	------------------------------------	--

Дисципліна включає 10 тем.

Модуль Допомога травмованим на догоспітальному етапі

Тема 1: Механізм травми

Тема 2: Огляд та організація надання допомоги постраждалому на догоспітальному етапі.

Тема 3: Шок. Контроль кровотечі

Тема 4: Забезпечення прохідності дихальних шляхів

Тема 5: Травма грудної клітки

Тема 6: Травма органів черевної порожнини

Тема 7: Черепно-мозкова травма.

Тема 8: Травма хребта. Травма скелетно-м'язової системи

Тема 9: Особливі випадки: опіки, особливості надання допомоги дітям, вагітним та людям похилого віку

Тема 10. Медичне сортування при масових випадках

Теми лекційного курсу розкривають проблемні питання відповідних розділів дисципліни.

Практичні заняття передбачають теоретичне обґрунтування основних питань теми та набуття таких практичних навичок:

- відновлення прохідності дихальних шляхів;
- введення ротогортального і носогортального повітроводів;
- ШВЛ дихальним мішком типу "Амбу" і лицевою маскою;
- інтубація трахеї (ендотрахеальна трубка);
- використання ліків при проведенні інтубації;

-використання альтернативних методів забезпечення прохідності дихальних шляхів (стравохідно-трахеальної комбінованої трубки (комбіт'юб), ларингеальної маски (LMA), конікопункції, конікотомії); -

-аспірація верхніх дихальних шляхів (ручний та електричний аспіратор);
-киснева терапія;
-катетеризація ліктьової вени;
-внутрішньокістковий доступ;
-зупинка зовнішньої кровотечі: тиск на рану, тампонування рани,
-накладання різних видів джгутів, давячої пов'язки, імпровізованих закруток; накладання шийного комірця; накладання шин (Крамера, вакуумних, Sam-Splint.);
-накладання іммобілізаційного жилета; іммобілізація хребта (фіксація постраждалого на довгій транспортувальній дошці з горизонтального положення пацієнта, із салону автомобіля);
-зняття шолому з мотоцикліста; екстрена евакуація з автомобіля;
-накладання оклюзійної клапанної пов'язки при відкритому і напруженому пневмотораксі;

Вирішувати ситуаційні задачі при наданні екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі.

Самостійна робота студента передбачає підготовку до практичних занять.

Індивідуальна робота включає опрацювання наукової літератури, підготовку оглядів з наданих тем для презентації на засіданнях студентського наукового гуртка, виконання науково-практичних досліджень, участь у профільних олімпіадах, науково-практичних конференціях, конкурсах студентських наукових робіт.

Календарні плани практичних занять, обсяг та напрямки індивідуальної роботи опубліковані на сайті кафедри.

Маршрут отримання матеріалів: Кафедра медицини катастроф та військової медицини/Студенту/Очна форма навчання/Медицина/5 курс/Навчально-методичні матеріали/ або за посиланням <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра медицини катастроф військової медицини <https://emergency.vnmu.edu.ua/> #. Доступ до матеріалів здійснюється з корпоративного акаунту студента sOOOXXX@vnmu.edu.ua.

4.Форми та методи контролю успішності навчання

Поточний контроль на практичних заняттях	Методи: усне або письмове опитування, тестування, електронне опитування, розв'язання ситуаційних задач, контроль практичних навичок.
Підсумковий контроль дисципліни (залік) по завершенню 10 семестру	Згідно положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна інформація/Основні документи)
Засоби діагностики успішності навчання	Теоретичні питання, тести, клінічно-орієнтовані ситуаційні завдання, практичні завдання, демонстрація практичних навичок.

5. Критерії оцінювання

Оцінювання знань здійснюється згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи))

Поточний контроль	За чотирьохбальною системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2
Контроль практичних	За чотирьох бальною системою традиційних оцінок
Підсумковий контроль з дисципліни - залік	За 200-бальною шкалою (середня арифметична оцінка за семестр конвертується в бали) Зараховано: від 122 до 200 балів Не зараховано: менше 122 балів (див.Шкалу)

Шкала оцінювання дисципліни: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
180-200	A	відмінно	Зараховано
170-179,99	B	Добре	
160-169,99	C		
141-159,99	D	Задовільно	
122-140,99	E	задовільно	-
60-121,99	FX	незадовільно з можливістю повторного	не зараховано з можливістю повторного
0-59,99	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Політика навчальної дисципліни

Студент має право на отримання якісних освітніх послуг, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, статуті університету та порядку надання освітніх послуг, регламентованого основними положеннями організації навчального процесу у ВНМУ ім. М.І.Пирогова та засадах академічної доброчесності.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки на практичних заняттях. Інструктаж з техніки безпеки, поведінки під час сигналу «Повітряна тривога!» проводиться на першому практичному занятті викладачем. Проведення інструктажу реєструється в Журналі інструктажу з техніки безпеки. Студент, який не пройшов інструктаж, не допускається до практичних занять.

Вимоги щодо підготовки до практичних занять. Студент повинен бути підготовленим до практичного заняття.

На заняття слід приходити вчасно, без запізнення. Студент, який запізнився більше, ніж на 10 хвилин на заняття, не допускається до останнього і повинен його відпрацювати в установленому порядку.

На практичних заняттях студент має бути одягнений в робочу форму (медичний халат, шапочка, змінне взуття). Студенти, які не мають робочої форми, не допускаються до заняття.

Студент повинен дотримуватись правил безпеки на практичних заняттях та під час знаходження у приміщеннях кафедри.

Під час обговорення теоретичних питань студенти мають демонструвати толерантність, ввічливість та повагу до своїх колег та викладача; при виконанні практичних

завдань робоче місце має зберігатись у порядку та бути прибраним після заняття.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті допускається тільки під час електронного тестування або опитування.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни студент має керуватись Кодексом академічної доброчесності ВНМУ ім. М.І. Пирогова ([https://www.vnmu.edu.ua/загальна інформація/ Основні документи/ Кодекс академічної доброчесності](https://www.vnmu.edu.ua/загальна%20інформація/Основні%20документи/Кодекс%20академічної%20доброчесності)). При порушенні норм академічної доброчесності під час поточного та підсумкових контролів студент отримує оцінку «2» та повинен її відпрацювати своєму викладачу в установленому порядку протягом двох тижнів після отриманої незадовільної оцінки.

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, установленому в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна%20інформація/Основні%20документи)) у час, визначений графіком відпрацювань (опублікований на сайті кафедри [https://emergency.vnmu.edu.ua/ кафедра медицини катастроф та військової медицини#](https://emergency.vnmu.edu.ua/кафедра%20медицини%20катастроф%20та%20військової%20медицини#)) черговому викладачу. Для відпрацювання пропущеного заняття студент має пройти тестування та письмово чи усно відповісти на питання до теми заняття.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна%20інформація/Основні%20документи)). До підсумкового контролю допускаються студенти, які не мають пропущених невідпрацьованих практичних занять та отримали середню традиційну оцінку не менше «3».

Додаткові індивідуальні бали. Індивідуальні бали з дисципліни студент може отримати за індивідуальну роботу, обсяг якої оприлюднений на сайті кафедри в навчально-методичних матеріалах дисципліни, кількість балів визначається за результатами індивідуальної роботи згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна%20інформація/Основні%20документи)).

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, студент повинен спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, то студент має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім. М.І.Пирогова ([https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна%20інформація/Основні%20документи)).

Політика в умовах дистанційного навчання. Порядок дистанційного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім. М. І. Пирогова ([https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна%20інформація/Основні%20документи)). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є MicrosoftTeams, GoogleMeet. Порядок проведення практичних занять, відпрацювань та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри ([https://emergency.vnmu.edu.ua/ кафедра медицини катастроф та військової медицини#](https://emergency.vnmu.edu.ua/кафедра%20медицини%20катастроф%20та%20військової%20медицини#)/ Студенту або [https://www.vnmu.edu.ua/ кафедра медицини катастроф та військової медицини/ Студенту](https://www.vnmu.edu.ua/кафедра%20медицини%20катастроф%20та%20військової%20медицини#) або [https://emergency.vnmu.edu.ua/ кафедра медицини катастроф та військової медицини/Новини](https://emergency.vnmu.edu.ua/кафедра%20медицини%20катастроф%20та%20військової%20медицини#)).

Зворотній зв'язок з викладачем здійснюється через месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp) або електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час.

1. **Навчальні ресурси** Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедри. Маршрут отримання матеріалів [https://www.vnmu.edu.ua/ кафедра медицини катастроф та військової медицини/](https://www.vnmu.edu.ua/кафедра%20медицини%20катастроф%20та%20військової%20медицини#) [https://emergency.vnmu.edu.ua/ Студенту/ Медицина/ 5 курс/ Допомога травмованим на догоспітальному етапі](https://emergency.vnmu.edu.ua/Студенту/Медицина/5курс/Допомога%20травмованим%20на%20догоспітальному%20етапі). Консультації проводяться два рази на тиждень згідно графіку консультацій.

2. **Розклад та розподіл груп по викладачам** опублікований на веб-сторінці кафедри ([https://www.vnmu.edu.ua/ кафедра медицини катастроф та військової медицини/](https://www.vnmu.edu.ua/кафедра%20медицини%20катастроф%20та%20військової%20медицини#)

<https://emergency.vnmue.edu.ua/>Студенту/ Медицина/ 5 курс/ Допомога травмованим на догоспітальному етапі»).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. «Про екстрену медичну допомогу» / Закон України №5081-VI від 09.12.2015 р. (Редакція від 30.12.2022)- Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5081-17>.

2. Екстрена медична допомога: догоспітальний етап. Новий клінічний протокол. - Наказ МОЗ України № 1269 від 05.06.2019 р.- Режим доступу: https://moz.gov.ua/uploads/2/12737-dn-20190605_1269_dod.pdf.

3. «Про затвердження Типового положення про бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги» / Постанова КМУ від 21 листопада 2012 р. № 1114 {Редакція від 28.08.2019}. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1114-2012-п#Text>

4. «Про норматив прибуття бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги на місце події». / Постанова КМУ від 16 грудня 2020 р. № 1271.- Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1271-2020-п#Text>.

5. «Про затвердження Порядку інформування бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги про виклик екстреної медичної допомоги та їх направлення на місце події» / Постанова Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2012 р. № 1118 (Редакція від 05.05.2023,). - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1118-2012-п#Text>.

6. «Деякі питання організації роботи оперативно-диспетчерських служб центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф». / Постанова КМУ від 28 грудня 2020 р. № 1359. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1359-2020-п#Text>.

7. Типове положення про відділення екстреної (невідкладної) медичної допомоги. Наказ МОЗ України 24 вересня 2020 року № 2179.- Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1192-20#n17>

8. «Про затвердження Правил виклику бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги та Порядку транспортування пацієнтів (постраждалих) бригадами екстреної (швидкої) медичної допомоги у заклади охорони здоров'я». Наказ МОЗ України від 26.03.2021 № 583. - Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-21#Text>.

9. «Порядок дій працівників системи екстреної (швидкої) медичної допомоги на випадок надзвичайної ситуації» / Наказ МОЗ України від 24 вересня 2020 року № 2179. - Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z119320#Text>.

10.Догоспітальна допомога при травмах. International Trauma Life Support: пер. з англ. 9-е видання / Рой Л. Елсон, Кайі Г. Ган, Джон Е. Кемпбелл: наук. ред. пер.: д-з мед. наук А.Щ. Волосовець. – К.: ВСВ «Медицина», 2022.

11.Елсон Рой Л. Догоспітальна допомога при травмах. International Trauma Life Support: пер. З англ.. 9-го вид. / Рой Л. Елсон, Кайі Г. Ган, Джон Е. Кемпбелл: наук. ред. пер.: А.О. Волосовець. – К.: ВСВ «Медицина», 2023. – 440 с.

12. Екстрена та невідкладна медична допомога. У VI томах. Т. IV Клінічні маршрути (протоколи) пацієнта під час надання екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі: підручник для студ. Вищ. Навч. закл. / Крилюк В.О. та ін. – Київ: Ожива, 2020. - 300 с.

1. Наказ МОЗ України від 04.03.2022 № 412 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо конверсії турнікета у травмованих в зонах тактичної екстреної медичної допомоги». Режим доступу: <http://doz.zoda.gov.ua/>

2. Настанова 00342. Забезпечення прохідності дихальних шляхів при невідкладних станах / Настанови на засадах доказової медицини. Створені DUODECIM Medical Publications, Ltd. Адаптовані для України групою експертів МОЗ України. Режим доступу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/00342>.

3. Настанова 00141. Стороннє тіло в дихальних шляхах / Настанови на засадах доказової медицини. Створені DUODECIM Medical Publications, Ltd. Режим доступу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3040>

4. Рекомендації Європейської Ради Реанімації 2021: Базові реанімаційні заходи Переклад ВГО "Всеукраїнська рада реанімації (ресусcitaції) та екстреної медичної допомоги", 2021 р. Режим доступу: <https://cprguidelines.eu/assets/guidelines-https://cprguidelines.eu/assets/guidelines-merican>.

5. Стандарт екстреної медичної допомоги «Медичне сортування пацієнтів різних вікових груп у відділенні екстреної (невідкладної) медичної допомоги»/ Наказ МОЗ України від 24.02.2022 р. № 368. Режим доступу: <https://www.dec.gov.ua/mtd/medychne-sortuvannya-pacziyenti>

6. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Стандарту екстреної медичної допомоги «Медичне сортування при масовому надходженні постраждалих на ранньому госпітальному етапі»» від 24 лютого 2022 р. № 368. URL: Режим доступу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2022/03/2022_368_nakaz.pdf.

7. «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо надання екстреної медичної допомоги постраждалим на до госпітальному етапі в умовах бойових дій / воєнного стану» / Наказ МОЗ України від 15.03.2022 № 488. Режим доступу: https://moz.gov.ua/uploads/7/36235-dn_488_15_03_2022_dod.pdf

Допоміжна

1. Медицина невідкладних станів. Вибрані клінічні лекції. Том 9.- Під ред. проф. Ніконова В.В.- Харків .- 2021.- 400 с. 27.

2. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога. Підручник (ВНЗ IV р. а.) / І.С. Зозуля, В.І. Боброва, Г.Г. Рощін та ін. За ред. проф. І.С. Зозулі.- 3-є вид., перероб. і допов.- Київ: ВСВ «Медицина», 2022. – 960 с.

3. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога І.С. Зозуля, А.О. Волосовець, О.Г. Шекера, навчальний посібник, Медицина, 2023 рік, 560 ст.

4. Воєнно-польова хірургія: підручник / Я.Л. Заруцький, В.М. Запорожан, В.Я. Білий, В.М. Денисенко [та ін.]: за ред. Я.Л. Заруцького, В.М. Запорожана. –Одеса: ОНМедУ, 2022. – С. 268-283.

5. Лікування поранених з бойовими травмами кінцівок :монографія, під редакцією І.Цимбалюка, видавництво «Десна», тираж 300 примірників, 2021р.-194 ст.

6. Про 100 Невідкладні стани. Клінічний посібник. Серія «Основи клінічного мислення в схемах та інфографіках» М.В. Матвійчук, В.В. Чорна, В.М. Подолян, та [ін.]. Рекомендовано вченою радою ВНМУ ім. М.І. Пирогова від 28.04.2022 р. № 7. ФОП Корзун Д.Ю. 2022. 100 с.

7. Тактична медицина. Навчальний посібник : Володимир Шишук, Сергій Редько, М.М. Ляпа, В-во : Скіф, 2023 рік, ст-176

Інформаційні ресурси

- Електронна адреса сайту університету: <http://vnmu.edu.ua>
- Сайт бібліотеки – <http://library.vnmu.edu.ua>
- Сайт кафедри медицини катастроф та військової медицини <https://emergency.vnmu.edu.ua/>
- Офіційне Інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>
- Сайт Верховної Ради України: Режим доступу <http://www.rada.gov.ua/>
- Інформаційно правовий портал «Закони України»: <http://uazakon.com/>.
- Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>
- Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua/>
- Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
- МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
- Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
- Сайт Міністерства оборони України: Режим доступу: <http://www.mil.gov.ua/>.
- Державна служба України з надзвичайних ситуацій <http://www.dsns.gov.ua/>.
- Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rnbo.gov.ua/>
- Постійне представництво України при ООН <http://ukraineun.org/>

- Північноатлантичний альянс (НАТО) <http://www.nato.int/>
- Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>.

Силабус з дисципліни «Допомога травмованим на догоспітальному етапі» обговорено та затверджено на засіданні кафедри медицини катастроф та військової медицини ВНМУ ім. М.І. Пирогова (протокол № 1 від 27 серпня 2025 року).

Відповідальна за дисципліну

ст.викладач Наталія Гуменюк

Завідувач кафедри

доц. ЗВО Микола Матвійчук